

HARAM OLAN ALTI ŞEY*

*Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü
ve's-selâmü alâ hayri halkihî muhammedin ve
alâ âlihî, ve sahbihî, ve men tebiahû bi-ihsânin
ilâ yevmi'd-dîn...*

*Emmâ ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne
efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi
hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi
ve selem... Ve Őerre'l-umûri muhdesâtühâ,
ve külle muhdesin bid'ah, ve külle bid'atin
dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr,
ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasili ile'n-nebiy
yi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:*

*سِتُّ خِصَالٍ مِّنَ السُّحْتِ رِشْوَةٌ الْإِمَامِ وَهِيَ أَخْبَثُ
ذَلِكَ كُلِّهِ وَثَمَنُ الْكَلْبِ وَعَسْبُ الْفَحْلِ وَمَهْرُ
الْبَغِيِّ وَكَسْبُ الْحَجَّامِ وَحُلْوَانُ الْكَاهِنِ*

(ابن مردويه عن أبي هريرة)

RE. 297/2 (*Sittü hisâlin mine's-suhti: Rişvetü'l-
imâmi ve hiye ahbesü zâlike küllihî, ve semenü'l-
kelbi, ve asbü'l-feresi, ve mehrü'l- bağiyyi, ve
kesbü'l-haccâmi, ve hulvânü'l-kâhin.*) *Sadaka
rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Aziz ve muhterem cemaat-i müslimîn!

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle
çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Peygamberimiz SAS Efendimiz'in ehâdîs-i şerîfesini, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından okumağa devam edeceğiz.

Hadis-i şeriflerin açıklanmasına geçmeden önce, evvelâ peygamberimiz Muhammed-i Mustafâ SAS Efendimiz'in ruhu için; sonra diğer enbiyâ ve mürselînin, evliyâ ve sâlihînin ruhları için; sâdâtımızın, meşâyihimizin, hulefâsının ruhları için; eserin müellifi Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendi Hazretleri'nin ruhu için; hocalarının, talebelerinin, ecdâdının, âbâsının, evlâdının ruhları için; bu hadis-i şeriflerin bize kadar gelme sinde emeği geçmiş olan ulemanın ve râvîlerin cümlesinin ruhları için; ve uzaktan yakından bu hadis-i şerifleri dinlemek üzere, bu cami-i şerife teşrif eden siz kardeşlerimizin cümle geçmişlerinin ruhları için; ve hâssaten Hocamız Mehmed Zâhid-i Bursevî'nin ruh-u şerîfi için bir Fâtihâ, üç İhlâs-ı Şerîf okuyup hediye edelim!

.....

a. Altı Şey Haramdandır

Okuduğumuz hadis-i şerifte, Peygamber SAS Efendimiz bize, altı şeyin haram olduğunu bildiriyor. Şöyle:¹

---

¹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.327, no:3486; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl,c.IV , s.42, no:9412; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.242, no:13024.

سِتُّ خِصَالٍ مِنَ السُّحْتِ رِشْوَةُ الْإِمَامِ وَهِيَ أَخْبَثُ
ذَلِكَ كُلِّهِ وَثَمَنُ الْكَلْبِ وَعَسْبُ الْفَحْلِ وَمَهْرُ
الْبَغِيِّ وَكَسْبُ الْحَجَّامِ وَحُلْوَانُ الْكَاهِنِ

(ابن مردويه عن أبي هريرة)

RE. 297/2 (*Sittü hisâlin mine's-suhti*) “Altı haslet vardır ki, altı iş, altı amel, altı vasıf vardır ki, (*mine's-suhti*) bu altı şey haramdandır.”

Haramlar çoktur da, bu haramlardan altı tanesini sayıyor Peygamber Efendimiz. *Suht*, sin ve noktasız ha ile, haram mânâsına kullanılan bir kelimedir Arapça'da. Çünkü, (*yeshatü'l-berekete*) bereketini götürüyor bir şeyin, ve o şeyi kötü kılıyor.

1. (*Rişvetü'l-imâm*) “İmamın rüşveti.” Haramlardan biri budur. (*Ve hiye ahbesü zâlike küllihî*) “Bu haram, bundan sonra sayılacak öbür haramların hepsinden daha habistir, daha fenadır, daha kötüdür.”

Rişvet; rüşvet de denir, *reşvet* de denir Arapça'da. Biz Türkçe'de rüşvet diye kullanıyoruz ü harfiyle. Araplar *rişvet* de derler. *Rişvet*, haram bir şeyi yapmak, elde etmek için işi yapacak, yürütecek kimseye verilen para. Bâtılı yerine getirmek, hakkı bâtıl etmek için, haksız bir şey yapmak için verilen para, vs. menfaat gibi şeyler. Bunlar hep rüşvet diye adlandırılır.

İmamın rüşveti... *İmam*, cami imamı demek değil. Biz şimdi imam kelimesini, sadece cami imamı mânâsında kullanıyoruz ama, eskiden imam denildiği zaman, *imâmü'l-müslimîn*, müslümanların önderi, başında olan kimse anlaşılırdı. İmam demek, zaten önde gelen demek... Arapça'da *emâme*, bir şeyin önü demek. Camide cemaatin önüne geçtiği için, namaz kıldıran kimseye de, ondan dolayı *imam* ismi verilmiş. Müslümanların başına geçen kimseye de *imam* derler.

İmâmü'l-müslimîn, müslümanların imamı, önderi, onların başına geçen kimse. "Böyle önder bir kimse rüşvet alırsa, bu haramların en kötüsüdür." diye, ilk başta onu saymış Peygamber Efendimiz. Bir de tasrih eylemiş.

Neden en kötüdür? Çünkü cemiyetin nizamı yıkılır. Cemiyetinbaşındaki şahıs, ahkâmı yürütmekle vazifelidir. Emrine asker vermişiz, güç kuvvet vermişiz. Sözünün dinlenmesini Allah-u Teâlâ istemiş, Rasûlüllah SAS Efendimiz istemiş; "Müslümanların kendilerinden olan devlet idarecisine itaat etmeme hakkı yoktur." diye belirtmiş. Emrinde de beytü'l-mâl var, hazine var. Parası da var yâni.

E şimdi bu başa geçmiş olan şahıs rüşvet almağa kalkarsa, cemiyet yıkılır. Çünkü, cemiyetin ayakta durması için, zate n o nu vazifelendirdi. Nedir yâni imamlık, nedir önderlik, nedir bir cemiyetin başına geçmek, idareci olmak? O cemiyete hizmeti fiilen yürütmek demek. Hizmeti yürütecek insan, tutuyor rüşvet alıyor, haksız işi yapıyor, haklı işi durduruyor. O zaman nizâm-ı âlem haleldâr olur. Onun için bu haramların en kötüsüdür.

Bir hadis-i şerif daha söyleyerek, bu birinciyi biraz açıklayalım. Rüşveti almak haramdır. Burada haram olduğunu beyan ediyor. Rüşvet vermek nedir?

Alınması haram olan bir şeyin. verilmesi de haramdır. Çünkü hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:²

الرَّاشِي وَالْمُرْتَشِي فِي النَّارِ

(طس. عن ابن عمرو)

(*Er-râşî ve'l-mürteşî fi'n-nâr*) “Rüşveti alan da, veren de cehennemdedir.”

Onun için, rüşveti vermeyeceğiz! Almak da fena... Almayacak bir kere. Bir devlet dairesinde bulunan şahıs, müslümanların işini gören şahıs, bir cemiyetin bir vazifesinin başında idareci olarak bulunan bir kimse rüşveti almayacak. İkincisi, ötekiler de vermeyecekler.

Neden? Zaten verdiğin için oluyor ya bu iş. Tamahı kesilse, hiç alamayacağını bilse, sözünü açmaz.

---

² Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.295, no:2026; Taberânî, *Mu'cemü's- Sağîr*, c.I, s.57, no:58; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.284, no:3314; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.III, s.247, no:1037; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V I, s.113, no:1577; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV , s.359, no:7026, 7027; *Kenzü'l-Ummâl*, c.V I, s.178, no:15077.

Gümüştanevî, *Levâmiü'l-Ukûl*, c.III, s.344.

Bizim bir mühendis dostumuz var Kadıköy tarafında oturur kendisi. İsmi söylemeyelim ama, Allah kendisini biliyor ya, Allah kendisinden râzı olsun... Bir devlet dairesinde belediyede çalışıyormuş. Erbâb-ı mesâlihten, yâni orada işi olan şahıslard an birisi gelmiş, demiş ki:

“—Benim şöyle bir işim var, şu kadar zamandır geliyorum gidiyorum olmuyor...” diye sızlanmış.

İşi almış, evraka bakmış, gidecek, o inşaatın mahallinde görecek, kontrol edecek, ondan sonra elini vicdanına koyup bir karar verecek.

“—Çok oyaladılar beni. Ne olur, etme eyleme mühendis bey!

Gel işte bugün götüreyim...”

“—Peki, bu günüm müsait, gidelim!” demiş.

Adamın arabasına binmiş, inşaat yerine gitmişler. Kendisi mühendis, inşaatın kontrolünü yapacak. Kontrolünü yapmış. Hepsi kendi vicdanına göre kanuna, nizama uygun. Kontrolü yapmış, imzayı vermiş, iş bitmiş. Çar çabucak bu iş böyle oldu bitti diye, adam da şaşırılmış.

“—Döndük, beni arabayla daireme tekrar bırakacakken, şöyle bir ara sokağa saptı. Cüzdanını çıkarttı, parasını çıkardı, saydı saydı saydı...” diyor.

Ondan sonra, “Allah râzı olsun!” mu demiş artık, “Çok teşekkür ederim.” mi demiş, nasıl dediyse... Kolay kolay da “Allah râzı olsun!” da denmez böyle kötü şeyde. O da ayrıca bir suç olur.

“—Şu parayı alın! Şimdiye kadar çok uğraşıyordum. Siz hemen iki saat içinde işimi hallediverdiniz.” demiş.

Ne kadar, kaç bin lira para verecekse, parayı tutuşturmak istemiş eline.

Şöyle bir doğrulmuş bizim ağabey... Ötekisi korkmuş bu sefer. “Acaba parayı mı az buldu? Niye kızdı bu memur bey? Yoksa yaptığı işi tekrar geri mi döndürecek?” filan diye bayağı bir korkmuş, telaşlanmış.

Yakasına yapışmış adamın, demiş:

“—Siz utanmaz mısınız?”

“—Ne yapayım...” filan diye ötekisi alttan almış.

“—Yâ ben bu işi yaparken senden para istedim mi? Hiç bir imada bulundum mu? Bulunmadım. E yaptım mı işi? Yaptım. İmza oldu, bitti. Senin işin tamam oldu mu? Oldu. Senden para istemedim. Bu işi yaptım bitirdim. Ne diye böyle çıkartıp bu şeyi veriyorsun? Şimdi benim yerimde bir başkası olsa, bunu alır, cebine koyar. İkinci şahıs kendisini götürdüğü zaman, ‘Acaba ne zaman kenarda durup da, cüzdanından parayı çıkartacak da, bana para sayacak?’ diye bekler. İşte memurların huyunu siz bozuyorsunuz! Bir daha böyle bir şey yapmayın! Bunu böyle yapacağını önceden bilseydim, ne kadar güçlük çıkartırdım!” demiş.

Adam da şaşırılmış tabii. Pekiyi falan demiş, ondan sonra gitmiş.

Yâni, rüşvet de vermeyeceğiz ki, alışmasın. Rüşvet de vermeyeceğiz, rüşvet de alınmayacak.

Cemiyet böyle sağlam karakterli insanlarla, onların amellerinin birikmesiyle sağlam olur.

Sen bir küçük sağlam iş yaparsın, ötekisi küçük bir sağlam iş yapar, daha ötekisi küçük bir sağlam iş yapar, daha ötekisi küçük bir sağlam iş yapar... Sonunda cemiyet kale gibi sağlam olur. Düşman gelir gelir, dalganın dalgakırana vurup da dağılıp gittiği gibi, gerisin geriye, bir şey yapamadan gerisin geriye gider.

Ama sen çürük olursan, ötekisi çürük olursa, berikisi çürük olursa, fırtınadan böyle zangır zangır titreyen, eski ahşap köhne bir ev gibi olur. Acaba şimdi mi ekecek, biraz sonra mı ekece k diye herkes bakar durur. Yâni, yle bir cemiyetin içine girmeğe korkar.

Demek ki, rüşvet almak da, vermek de böyle yasak dinimizde. Dinimiz, görüyorsunuz, hiç bir şeyi ihmal etmemiştir. Yâni biz has, sağlam, samimi, güzel müslüman olsak, cemiyetin işleri de tkır tkır çalışır. Sokaklarımız da pırıl pırıl olur. Dairelerimiz de tkır tkır işler, işler hemen bir günde biter.

Bir adamı anlattılar, sabahleyin gelirmiş içinin başına... Kata? Sabah namazından sonra, kahvaltı ettikten sonra gelirmiş. Mesai falan mühim değil. Yğarmış masasının üstüne işleri... O işlerin hepsi bitip de yarına bir tek iş kalmamacasına çalışır. Saat kaç oldu? Beş oldu, alt, oldu, yedi oldu, sekiz buçuk oldu... Yarına hiç bir iş kalmayınca, o zaman kalkar evine öyle gidermiş.

Allah'tan korkarmış memur. Ya ben yarın ölürsem, buraya yarım iş bırakırsam olur mu diye korkusundan... Allah'tan korkusundan ama! Amirden veya müfettişten korkmağa lüzum yok. Çünkü o devlet dairesinin nizamı saat 5'te kapatılmasıdır. Bitmedi iş... Peki, yarına yaparım filan der gider ama eski imanlı insanın memurluk anlayışı bile başka türlü oluyor.

Onun için, imanlı insanları tutup kaldırmak, kollamak lâzım! İmanlı insanları yetiştirmeğe çalışmak lâzım! İmanlı kimseyi, ahlâklı kimseyi tutup desteklemek, alkışlamak lâzım! Çünkü neyi teşvik ederseniz, o gelişir. Neyi tahrip ederseniz, o söner. İnsanların tabiatı budur. Neyi alkışlarsanız, herkes oraya heves eder.

النَّاسُ عَلَى سُلُوكِ مُلُوكِهِمْ

(*En-nâsü alâ sülûki mülûkihim*) “İnsanlar, başlarında idare edicilerin keyiflerine göre giderler.”

Eskiden İranlıların bir hükümdarı varmış... İslâm'dan önce... Adaletiyle tanınmış, şöhret bulmuş adam. Enûşirvân-ı Adil veya Nûşirevân-ı Adil diye eski kitaplara geçmiş. Adalet ile temayüz etmiş.

Hatta diyorlar ki: Meşhur Abbasi halifesi Hârunü'r-Reşîd oturuyormuş. Yanında Peygamber SAS Hazretleri'nin bir hadisini okumuşlar. Şöyle diyormuş hadis-i şerifte:

إِنَّ الْأَمِيرَ الْعَادِلَ وَالْعَالِمَ الْعَامِلَ لَا تَأْكُلُ الْأَرْضُ
لُحُومَهُمَا

(*Inne'l-emîre'l-âdile, ve'l-âlime'l-âmile lâ te'kü-lü'l-ardu lühûmehümâ*) “Adaletli komutanın, adaletli idarecinin ve ilmiyle amel eden âlimin etini mezar toprağı yemez, çürütmez yâni mezarında dipdiri kalır.” Bu hadis-i şerifi duymuş...

“—Allah Allah... Acaba Enûşirvân-ı Adil diye tanınmış Sâsânî hükümdarı, tâ İslâm'dan önce İran'ın başına geçmiş bir imparator, âdil diyorlar ama, bakalım bu hadis-i şerife göre âdil mi, değil mi ? Açın şunun kabrini!” demiş.

Çünkü âdilse, hadis-i şerife göre eti çürümemiş olacak, vücudu taptaze kalmış olacak.

Müslüman bir alimin de mezarını açmağa korkar tabii. Müslüman mezarında rahatsız edilmez. Üstüne basmak bile doğru değildir kabrinin... O nasıl olsa İslâm'dan önce yaşamış bir kimse diye kabrini açmışlar, bakmışlar ki, olduğu gibi duruyor adam. Bak adaletinden dolayı toprak yemiyor. Ben kitapta okudum.

Ama rivâyet ediyorlar ki: Adamlarıyla beraber avlanmağa çıkmış... Avlanmağa çıkınca, geyik mi vurdular, kuş mu vurdular ne yaptılarsa, yemek vaktinde kızartmağa başlamışlar avlarını... Bakmışlar tuz yok. Adamlardan bir tanesini çağırmış, demiş ki:

“—Git, şu karşıda görünen köyden tuz al gel, parasını da öde !” demiş.

“—Efendim, Tuz dediğin şey nedir ki? Yâni dağ taş tuzdur, çok bulunan bir şeydir. Tuz da parayla mı alınır? Bir avuç istersin; ondan sonra, burada yemeğın üstüne serpersin, yersin.”

“—Yoook! Eğer hükümdar parasız tuz alırsa teb’asından, memurlar oradan yüz bulur, halkın derisini yüzer alimallah.” demiş. “Parayla alacaksın, onun hakkına riâyet edeceksin!” demiş.

Bunu niçin söyledik? İnsanlar başlarındaki adamın haline bakarlar. Neye heves ediyor, neyi istiyorsa, hemen ona göre tavırlarını değiştirirler.

Eskiden hatırlıyorum, bir arkadaş bir devlet dairesine genel müdür tayin edilmişti. Duymuşlar şöhretini, hemen giyim kuşamlar dahi ona göre değişmiş. Japone kollar değişmiş, açık yakalar değişmiş, kısa etekler değişmiş... Neden? Gelen müdürün zihniyeti, daha gelmeden idaresi altındakilere tesir etti.

İnsanlar böyledir işte. Onun için, baştaki insanlara, idarecilere, yüksek mevkideki kimselere çok büyük mes’uliyet düşüyor. Çünkü, ona bakıp da ötekiler heveslenirler, ona göre hareket ederler.

Allah hepimize doğru yolu göstere, doğru yoldan ayırmasın... Hakka, hakikate uygun şekilde hareket etmeyi nasib eylesin... Demek ki haram şeylerin en kötüsü, en habisi, en fenası neymiş ? İdarecinin rüşvet almasıymış. İdareci hiç almayacak.

Bir de Hazret-i Ömer’in adaletiyle ilgili bir kıssayı anlatayım:

Hazret-i Ömer RA, mâlûm, idareciler içinde adaletiyle şöhret bulmuş bir kimse. Hutbeye çıkmış, hutbe okuyor.. O zamanın insanları da nasıl takip fikrine sahiplermiş, bir tanesi kalkmış, demiş ki:

“—Yâ Ömer! Biz seni dinlemeyiz.” “—Neden?” demiş.

Ömer dedikleri zat da kapıdan sığmaz... Babayiğit, boylu poslu, vurduğunu yerin dibine geçirecek kadar güçlü, kuvvetli, bahadır bir kimse. Yâni öyle cılız bir kimse değil. Kızdığı zaman... Hazret-i Ömer bir sokaktan girse, şeytanlar kaçarmış, yo lunu değiştirmiş. Öyle bir insan... Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifinden öğreniyoruz. Peygamber Efendimiz öyle söylemiş de, ondan biliyoruz.

Şimdi kızsız kızır. Zaten emîrû'l-mü'minîn, müslümanların başında. Ordular emrinde... İran'a ordu göndermiş, başka tarafa ordu göndermiş, Mısır'a ordu göndermiş. Bir kimseye, “Sen valisin!” dedi mi, adam vali oluyor. “İn valilikten!” dedi mi, iniyor. Bir kimseye, “Sen komutansın!” dedi mi, ordunun başına geçiyor. “Azlettim seni!” dedi mi, işi bitiyor. O anda nefer oluyor. Dediği dedik bir insan.

“—Senin sözünü dinlemeyiz!” demiş, çıkmış o zât. Hz. Ömer RA sormuş:

“—Niçin?”

“—Sen şu üstündeki elbisenin hesabını ver bakalım! Bu elbise ganimet malıydı. Hepimize taksim ettin, ikişer metre, iki buçuk metre neyse... Eşit dağıttın ama, bir elbise yapacak kadar büyük değildi. Sen boylu poslusun, bak sana bir elbise olmuş o kumaştan. Ama bize verdiğinden bize bir elbise çıkmıyor. Sen kendine fazla mı ayırdın? Nasıl oldu bu?”

Böyle minberden eğilmiş, minberin dibinde oğlu Abd ullah RA duruyor. Demiş ki:

“—Ey Abdullah kalk da izah et. Ben bir şey demeyeyim.” O da kalkmış demiş ki.

“—Ey cemaat! Ganimetten benim hisseme düşen kumaşı babama verdim de o ikisini birleştirdi. Ondan böyle oldu.” demiş.

O zaman adam diyor ki:

“—Hah, şimdi söyle, sözünü dinleriz.”

İşte adalet, işte takip, işte sabır, işte makul bir şekilde bir itham olunca ona karşı cevap vermek. Nereden baksan ne çeşit ibretler var hadisede.

Demek ki haramları sayıyordu Peygamber SAS Efendimiz, birincisi idarecinin, yüksek mevkideki şahsın rüşvet almasıydı ve bu da haramların en kötüsü diye zikretmişti. Bu münasebetle birkaç fıkra da söyledik rüşvetle ilgili, adaletle ilgili.

2. (Ve semenü'l-kelbi) “Köpeğin bedeli de haramdır.”

İmâm Şâfiî Rh.A'in mezhebine göre köpeğin bizzat kendisi necistir. Yâni bütün her şeyiyle necasettir. Köpeğin kendisi necistir. Onun için, necis bir şeyin alınması, satılması doğru olmadığından olsa gerek diye, bu hadisin izahını bizim bu had is -i şerifleri toplayan hocamız da öyle yazmış şerhte.

İkinci bir sebep olarak da zikretmiş:³

أَوْ لِلنَّهْيِ عَنِ اتِّخَاذِهِ

³ Ahmed Ziyâeddin Gümüştânevî, *Levâmiü'l-Ukûl*, c.III, s.344.

(*Ev li'n-neh yi ani'ttihâzihî*) “Köpek edinmekten yasaklamak için bu söz söylenmiştir. Yâni köpek edinmek doğru olmadığı için, ona para vermek de doğru değildir, ondan böyle demiştir Rasûlüllah Efendimiz.” diyor.

Tabii bizim mezhebimiz Hanefî mezhebine göre; ulemamız bütün hadis-i şerifleri incelemişler ve onların sonunda şu netice yi çıkarmışlar: Köpek, zaruret olan yerlerde edinilebilir. Niçin? Meselâ ekini beklemek için. Ekinin düşmanlardan, hayvanlardan korunması için. Hırsızdan korkuluyorsa, evin korunması için. Koyunların kurttan korunması için... Ve daha başka sebeplerle, bir işe yarayacaksa, o zaman köpek ittihaz edilebilir. Bunun dışında olmaz.

İslâm neden böyle köpeğin kullanılmasını hoş görmemiş? Asırlar geçiyor, ondan sonra iş anlaşılıyor. Biz ilk önce Rasûlüllah yasak etti diye köpek ittihaz etmiyoruz da, köpekten uzak duruyoruz da, asırlar geçiyor, anlaşılıyor ki köpekte birtakım hastalıklar varmış, bu hastalıklar insana çok büyük zarar verirmiş. Onun için, hakikaten bu köpeğin böyle insanın yakınında olmaması lâzım!

Köpekten geçen hastalıkların en başında mâlûm *kuduz* denilen bir hastalık gelir ve zamanında aşısı yapılmazsa, insanı ölüme götürür. Başka hiç çaresi yoktur. Gözünün önünde titreye titreye ölür gider insan. Hemen, ısırıldığı zaman aşısı yapılmazsa...

İkinci bir şey; köpeğin içinde, vücudunda birtakım parazitler vardır. Yâni, parazit dediğimiz, tufeyli olarak böyle insan vücudunda, hayvan vücudunda yaşayan birtakım mahlûklara parazit deniliyor. Eskiden *tufeylî* derlerdi. *Tufeylî mahlûk*, yâni başkasının sırtından geçiyor, asalak. Türkçesi de asalak. Birtakım şeyler var, onlar geçiyor insanın vücuduna, insanın kaslarına, etlerinin arasına yerleşiyor. O küçük kurtçuklar ve birtakım felç hastalıkları gibi şeyler yapıyor.

Buna benzer şeyler domuzda da olduğu için o hayvanı da Allah-u Teâlâ Hazretleri etiyle, her şeyiyle haram kılmıştır. Allah- u Teâlâ Hazretleri kâinâtın hâlikı olduğu için, her şeyi bir hikmetle yaratmıştır. Her şeyin faydasını, zararını çok iyi bildiği için, bize neyi helâl ettiyse onda fayda vardır. Faydalı şeyleri helâl kılmıştır ve kötü şeyleri, zararlı şeyleri haram kılmıştır.

Yâni Allah-u Teâlâ Hazretleri içkiyi haram kıldı da fena mı oldu?

Allah'a yüz binlerce, milyarlarca, hadsiz hesapsız hamd ü senâlar olsun ki trafik kazası içkiden olur. Adam öldürme içkide n olur. Kavga içkiden olur. Hastalık içkiden olur. Ayyaşlık içkiden olur. Sarhoşluk içkiden olur. Her şey içkiden olur. Hatta zürriyetine geçiyor sarhoşun. Sarhoşun evladına geçiyor şeylik. Bakıyorlar çocukta acayip bir hastalık var, doktorlar muayene ediyor. Gel bakalım senin ailen kimdi, neyin nesiydi? Babası ayyaştı... Yâ, işte bu babadan geldi diyorlar. Bunun tedavisi yok diyorlar. Evlada zararı dokunuyor. Demek ki köpek edinmek de, köpeğin parası da harammış.

3. (*Ve asbü'l-feresi*) *Asb*, yâni tohumlamak için bir hayvanın, bir atın, başka bir atın yanına katılması. Bunun için para almağa lüzum yok. Bu da haramdır, doğru değildir diye Peygamber ASS Efendimiz bildirmiş.

Ama burada açıklamış ki Hocamız Gümüşhaneli Hazretleri:

“—Kısrağın sahibi, aygırın sahibine hediye yoluyla bir şey verebilir. Ama öyle bir ücretle bu işi yapmak doğru değildir.” diye zikretmiş.

4. (*Mehrü'l-bağiyi*) *Bağiy*, kötü kadın demek. Yâni namusunu satarak para kazanma yolunu seçmiş, yanlış yola sapmış kadın demek. *Mehir* de, nikâh için alınan para demek ama, işte burada kibarca söylüyor Rasûlüllah SAS Efendimiz. *Mehrü'l-bağiyi* demek, yâni fahişenin zina için aldığı para demek. Elbette bu fiil kötüdür, parası da kötüdür, hepsi haramdır. Ondan hiç hayır gelmez, hiç bir şekilde.

5. (*Ve kesbü'l-haccâm*) “Kan alıcının, hacamat yapan kimsenin de, bu işi yaptığından dolayı aldığı para doğru değildir, haramdır, habistir.”

Çünkü yaptığı iş kan akıtıyor diye Peygamber Efendimiz uygun görmemiş. Ama bu haramlık tenzihendir. Yâni nezaket, insanın içinin kabul etmesi nokta-i nazarındandır. Tahrimen haram değildir. Çünkü Peygamber Efendimiz bir keresinde kan aldırması da, o zaman kendisi ücret vermiş, bir şey vermiş. Yâni uygun görmüyor böyle bir iş yapmayı.

5. (Ve hulvânü'l-kâhin) “Kâhinin bedavadan aldığı para.” Fala bakıyor, kâhinlik yapıyor, ondan ona bir para veriyorlar... Bu daharamdır. Çünkü yaptığı iş kötüdür. Aldığı para da bir zahmete dayanmıyor, alın teri vs. bahis konusu değildir. Hepsi yalana dayandığı için bunları saymış.

Yâni, bunlar haramdır demekten maksat nedir? Peygamber Efendimiz bize demiş oluyor ki:

1. Rüşvet almayın, rüşvet vermeyin!
2. Köpek edinmeyin!
3. Hayvanların çoğalması için olan şeylerde bir ücret vs.ye lüzum görmeyin! Bazı şeyleri tabii olarak yapmağa râzı olun! Öyle o kadar pinti, cimri olmayın.
4. Zinaya meyletmeyin. Zinaya para vermeyin, para almayın onun için.
5. Hacamatçılık mesleği de pekiyi bir meslek değildir.
6. Kâhinlik de etmeyin. Kâhine de para vermeyin, almayın.

Öyle bir şey yapmayın demiş oluyor.

b. Amelleri Boşa Gideren Altı Şey

Diğer hadis-i şerif.

Peygamber Efendimiz bir başka hadis-i şerifinde buyurmuş ki:⁴

---

⁴ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV I, s.122, no:44023; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.269, no:13085; Adiy ibn-i Hâtim RA'dan.

سِتَّةُ أَشْيَاءَ تُحْبِطُ الْأَعْمَالَ الْإِشْتِغَالُ بِعُيُوبِ
الْخَلْقِ وَقَسْوَةُ الْقَلْبِ وَحُبُّ الدُّنْيَا وَقِلَّةُ الْحَيَاءِ
وَطُولُ الْأَمَلِ وَظَالِمٌ لَا يَنْتَهِي

(الدليمى عن عدى بن حاتم)

RE. 297/3 (*Sittetü eşyâe tuhbitu'l-a'mâl*)
“Altı şey vardır ki insanın amellerini hebâ eder,
bereketini götürür. Hebâ olur amel, boşa gider.”

Amel nedir? İnsanın sevap kazanmak maksadıyla yapmış olduğu bir iş, bir fiil. Bu işin bir sevabı olacaktır. Fakat altı şey vardır ki, sevabı götürür, bir şey kalmaz elde; boşuna yapılmış olur. Bakalım onlar neymiş:

(1. *El-iştigâlü bi-uyûbi'l-halki*) “İnsanların ayıplarıyla meşgul olmak.” İnsanların ayıplarıyla meşgul olmak amellerin sevabını götürür. Tabii başkasının ayıbıyla meşgul oldu mu insan hayırlı bir şey yapmıyor zaten, ondan bir hayır bereket gelecek değil. Başka bir şeyden yapmış olduğu, güzel bir amelden yapmış olduğu hayrın da bereketini götürüyor, işin de bereketini götürüyor. Namaz kılmış, sadaka vermiş şunu bunu... Onlar da yarı yolda kalıyor. Bir faydasını görmüyor. Demek ki bu iş çok kötü.

Nedir birincisi, bir daha söyleyelim: (*El-iştigâlü bi-uyûbi'l-halki*) “Başkalarının ayıplarıyla meşgul olmak.”

“—Ahmed’in şu fena hali var, Mehmed’in şu şeyi var... Falancayı duydun mu, filancaya gitmiş de şu işi yapmış...”

Dedi kodu, başkasının kusuruna bakmak. Halbuki insanın kendisinde nice kusurlar vardır.

Nasreddin hoca hani atın üstüne binmek istemiş, binememiş. Bir daha zıplamış, bir daha binememiş. Bir daha zıplamış, bir daha binememiş. Ondan sonra,

“—Ahh gençlik!” demiş.

Bakmış sağına soluna, etrafta kimse yok...

“—Hadi hadi, gençlikte biz senin ne olduğunu da biliyorduk ya!

Gençlikte de ne mal olduğunu biliyorduk.” demiş.

Yâni Settâr ismi hürmetine, insanların ayıplarını afv u setr eylesin.

Günahların bir bu dünyada açığa çıkması var, bir de ahirette çıkması var ki o daha fena... Yâni, ahirette amel defterleri açılıp da kulların yaptıkları ameller hesaplanırken iyi bir insan gibi görülüyor. Amel defteri bir açılacak... Oooh, perdenin arkasında nice kötülükler yapmış, onların hepsi dökülecek. Mahşer halkına rezil olmak var bir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi günahın zilletinden, ona ibadet ve taatin izzet ve şerefine yükseltsin... Ona mutî olan kullarından, ona halisâne, muhlisâne ibadet eden kullarından eylesin... Günahlara batırmasın, günahlara daldırmasın... Yapmış olduğumuz hataları, kusurları, günahları da Settâr ismiyle afv u mağfiret eylesin...

*Ey rahmeti bol padişah,
Cürmüm ile geldim sana!
Ben eyledim hadsiz günah,
Cürmüm ile geldim sana!*

*Hadden tecâyüz eyledim, Deryây-ı zenbi
boyladım, Ma'lûm sana ben neyledim Cürmüm
ile geldim sana!*

*Adın senin Gaffâr iken, Ayb örtücü Settâr iken,
Kime varam sen var iken, Cürmüm ile geldim
sana!*

Ne güzel söylemiş Kuddusî Rh.A.

Demek ki, başkalarının ayıplarıyla meşgul
olmak, insanın yaptığı öteki iyi işlerden hasıl
olan sevapları iptal ediyor. Buna dikkat edelim!

Bu hased gibi. Hased de mâlûm... Peygamber
SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁵

---

⁵ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II s.693, no:4903; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*,
c.V , s.266, no:6608; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.418,
no:1430; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1408, no:4210; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V I,
s.330, no:3656; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V , s.330, no:26594;
Beyhakî, *Şuabü'l-İman*,

V , s.267, no:6610; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1049;
Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.271, no:6212; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*,
c.2, s.159, no:2812; İbn-i Abdi'l-Ber, *Temhîd*, c.V I, s.124; İbn-i
Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V , s.247; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*,
c.II, s.227; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV , s.170; Enes RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1048; Abdullah ibn-i
Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.833, no:7438; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.117,
no:1132;

Câmiu'l-Ehâdis, c.XII, s.193, no:11738.

RE. 202/17 (*El-hasedü ye'külü'l-hasenât, kemâ te'külü'n-nâru'l-hatab*) “Ateşin odunları yeyip kül ettiği, bitirdiği gibi hasedde iyi amelleri bitirir.” deniliyor.

Hased öyle bir kötü huy ki, sen hased ediyorsun, başka yapmış olduğun iyiliklerden kazandığın sevaplar, odunun kül olduğu gibi kül oluyor, elden gidiyor.

Onun için, bunlara çok dikkat edelim müslümanlar! Allah bize tevîkîni refîk etsin de, bunları yapmayalım... Çünkü başka şeyden bir sevap kazanıyoruz, bunlarla gidiyor elimizden.

Başkalarının ayıplarıyla meşgul olmayalım!

“—E ne yapacağız?”

Kendi ayıbın sana yeter, artar bile. Sen her gün bir ayıbını görseydin, bir ayıbını düzeltseydin, şimdiye sende ayıp mı kalırdı? Melek gibi olurdun, ayağın yere basmazdı, bulutların üzerinde uçardın. Ama sende nice ayıp var. Kendi ayıplarını gör de başkasına merhamet et. Onun yakasından tutup da, halkın ortasına çekip, “Sen söylesin, sen böylesin!” deme! Veyahut onun gıyabında, “Şu adam şöyle kötü, bu adam böyle kötü...” deme, kendi ayıplarınla meşgul ol!

Akıllı insanın kârı budur. Çünkü, şu dünya işte geldi, ge çiyor. İnsan ne kadar yaşayacağını bilmiyor. Akıllıca olan iş, kendisini düzeltmeğe çalışmak...

2. (*Ve kasvetü'l-kalbi*) “Kalbin katılığı.” Bu da amelleri hebâ eder.

Kalbin katılığı ne demek? Kalp, aslında gönül dediğimiz şeydir Türkçede. Yâni, et parçası değil, şu tık tık atan şey değil de, gönül dediğimiz şeydir. Gönülün katılığı demek, insanın merhametli olmaması, hakikatleri kabul etmemesi, duygulanmaması demek... Merhamete, insafa gelmemesi, kendisine çeki düzen vermemesi demek.

Çünkü kalp, böyle bir nurani varlıktır. İnsan bir günah işledi mi üstünde bir siyah nokta belirir. Bir günah daha işledi mi bir siyah nokta daha belirir. Böylece noktalar her tarafını kaplar, kapkara olur. Hiç köylerde acaba kahvelerin ampüllerine baktınız mı? Nasıl sinek pisliklerinden kapkara olmuştur. İşte kalp böyle nokta nokta nokta nokta kararır. Sonra ne olur? Kapkara olur. Sonra nasıl olur? Karardıktan sonra katılaştır. Taş gibi olur.

فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً

(البقرة: ٧٤)

(*Ve hiye ke'l-hicâreti ev eşeddü kasveten*) [Artık kalpleri taş gibi yahut daha da katıdır.] (Bakara, 2/74)

Hatta taştan da katı olur. Çünkü, taşın içinden öyleleri vardır ki, yarılr da içinden pınarlar çıkar. Ama kalp taştan katı oldu mu, pınar çıkma ihtimali şöyle dursun, ölür yâni. İnsanın gönlü öldü mü, hiç bir işe yaramaz.

Peygamber ASS Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki:

“—Demirin paslandığı gibi kalp de paslanır. Kalbin cilası namaz kılmaktır, zikirdir, ölümü anmaktır.”

İnsan namaz kılsa, Allah’ı zikrederse, iyilik yaparsa, ölümü çokça düşünürse, kalbi cilalanır, nurlanır, bir ayna gibi olur. Öyle bir ayna ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin tecellileri zuhur eder. O zaman nice kerametlere, nice ihsânlara, in’amlara mazhar olur insan.

Peygamber ASS Efendimiz’in bir tavsiyesi var bize, buyuruyor ki:⁶

وَأَتَّبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا

(ت. حم. والدارمی، ك. هب. حل. عن أبي ذر؛ حم. طب. ش. هب. كر. عن معاذ)

(*Ve etbii’s-seyyiete’l-hasenete temhuhâ*) “Bir kötülük yaptıysan, ayağın sürçtü, bir hata işledin; arkasından hemen bir iyilik yap ki, onu silsin!”

---

⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.IV , s.355, no:1987; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V , s.153, no:21392; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.415, no:2791; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.121, no:178; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V I, s.245, no:8026; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l- Evliyâ*, c.IV, s.378; Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.378, no:651; Ebû Zer RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V , s.236, no:22112; Taberânî, *Mu’cemü’l- Kebîr*, c.XX, s.144, no:296; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V , s.211, no:25324; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V I, s.244, no:8023; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.61, no:312; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XV II, s.18; Muaz ibn-i Cebel RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.43, no:5246; s.179, no:5629; c.XV , s.1265, no:43296.

Keşfü’l-Hafâ, c.I, s.42, no:82; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.I, s.299, no:462; RE. 13/4.

Neden? Bir nokta peyda oldu, karardı. Onu hemen silme için bir iyilik yapiver arkasından. Hatırınızda olsun, bir hata eylediyseniz, arkasından ya bir sadaka verin, ya bir namaz kılın, ya bir tevbe edin; ya bir ananıza, babanıza, konu komşunuza, kardeşinize, arkadaşınıza bir iyilik yapın, bir şey yapın da silsin onu. İnsan böyle iyilikleri yaptıkça, kalbi nurlanır; kötülükleri yaptıkça, kararır.

Kalbin hayatı zikrullahtır, yâni Allah'ı anmaktır. Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni çokça andı mı insan, sulanmış bir bahçe gibi olur kalbi. Sulanmış bir bahçe gibi yeşerir, yeşillenir. Gül bağı, bostan, gülistan gibi olur. Unuttukça, gaflete daldıkça, dünyaya daldıkça, kin, hırs, tamah duyguları sardıkça kendisini, kararır.

Demek ki *kasvetü'l-kalb*, yâni kalbin katılığı da öteki amelleri de iptal ettiği için dikkat edelim, kasvet-i kalpten kendimizi koruyalım. Gözün yaşarmıyorsa, derin ürpermiyorsa, tüylerin diken diken olmuyorsa, Allah için yüreğin çarpmıyorsa, iyiliğe sevinmiyorsan, yaptığın günaha üzülmiyorsan kalbinde katılık var demektir.

Onun için, ne yapıp yapıp çok zikret, çok sadaka ver, çok hayır işle, ölümü çokça düşün! Hadis-i şerifte öyle bildiriliyor. Bir gün gelip öleceğini, bu hayat fırsatının elden kaçacağını, o mezara gireceğini, gözlerin sağa sola akacağını, kayacağını, kurtların tenini yiyeceğini düşünerek, ahirette Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzurunda, mahşer halkının karşısında böyle terler içinde he sap vereceğini düşünerek, fazla çalış!

Kur'an-ı Kerim'i çokça oku, mânâsını nüfûz et. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin emirlerini tutmağa çalış. Allah'a çok yalvar, "Yâ Rabbi sen benim kalbimin kasvetini gider!" diye. İnşâallah bu sayılanlardan kalbinin kasveti gider.

İbrâhim AS öyle hassasmış, öyle rikkatliymiş, öyle latîf, öyle zarif bir kimseymiş ki, merhametli, o kadar gözü yaşlıymış ki:

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ

(التوبة: ١١٤)

(*Inne ibrahîme leevvâhün halîm*) Halim selim, ah u vah edici, boynu bükük bir kimseymiş (Tevbe: 114)

Ebû Bekr-i Sıddîk o kadar ağlarmış ki...

Hazret-i Ömer... O babayiğit, bahadır Hazret-i Ömer'in gözyaşı yüzünde iz yapmış. On kişi, yirmi kişi hücûm etse korkmayan Hazret-i Ömer, ağlamaktan gözyaşı yüzünde iz yapmış.

Onun için, biraz ağlayan bir kalp, ağlayan bir göz, titreyen bir kalp... "Daha iman edenlere böyle inen ayetlerden, dinledikleri ayetlerden tüyelerinin diken diken olması, derisinin ürpermesi vakti gelmedi mi?" diyor ayet-i kerimede:

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ
وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ

(الحديد: ١٦)

(*Elem ye'ni li'l-lezîne âmenû en tahşea kulûbühüm li-zikri'llahi ve mâ nezele mine'l-hak*) [İman edenlerin Allah'ı anma ve O'ndan inen Kur'an sebebiyle kalplerinin ürpermesi zamanı daha gelmedi mi?] (Hadîd, 57/16)

Allah-u Teâlâ o yumuşaklığı ihsân etsin...

“—Kaç senedir müslümanız. Şimdi ne noktadayız, sonra ne olacak, daha ne kadar yaşayacağız da ne ümit ediyoruz?” diye biraz geçmiş günahlarımıza ağlayalım! Bundan sonrası için, ahirete biraz daha gayret edelim inşaallah.

İkincisi buydu. Birincisi insanların ayıplarıyla meşgul olmak. İkincisi kasvetü'l-kalb.

(*Hubbü'd-dünyâ*) “Bu dünyayı sevmek, bu dünyaya aşık olmak, bu dünyaya bağlı olmak.” Bu da amelleri iptal eder, amellerin sevabını giderir.

“—E bu dünya sevilmez mi hocam?”

Bir gün biz, “Sakin bir yerde ev yapalım da, bu şehrin kalabalığından kurtulalım! Biraz kitap okuruz, yazarız.” diye, sekiz on arkadaş, bir mahalle kuralım diye konuşmuştuk. Hocamız Rh.A'e gittik. Şöyle bize acır gibi baktı, bir şiir mısraı var, onu söyledi:

Fâni dünya hoştur amma, akıbet mevt olmasa...

“Bu dünya hoş ama, sonunda ölüm var!” Bütün lezzetleri yıkıp götürüyor. Yarım kalıyor ağzının tadı. Köşk yapıyor adam, köşkün içine girmeden canını alıyor Allah. Tam hah şimdi rahata erdim

diyeceği sırada canını alıyor. Fani çünkü, duracak yer değil, gelip geçici yer. Eh buraya gönül bağlarsa insan, olmuyor.

Bu dünyada ev yapacağına, ahirette köşk yapmağa baksana! Bir kimse on tane İhlâs-ı Şerif okursa, –*Kurtubî Tefsiri*'nde okudum– Allah-u Teâlâ Hazretleri cennette bir köşk ihsân edermiş. Biraz Kur'an okumağa, mânâsını öğrenmeğe rağbet et! ahirete gayret et, ahirete şimdiden ne gönderdiğine dikkat et!

Her sabah hocaefendi okumuyor mu, mihrabiye olarak mihrabdan bize doğru dönüyor da...

“–Güzel sesli hoca, güzel Kur'an okudu.” diyoruz. Ya mânâsı?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا
قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

(الحشر: ١٨)

(*Yâ eyyühe'l-lezîne âmenu'tteku'llâhe ve'ltenzur nefsin mâ kaddemet li-gad*) “Ey iman edenler! Allah'tan korkun, sakının, çekinin de, yarın için şimdiden ahirete ne ameli gönderdiğinize dikkat edin!”

Ne gönderiyorsunuz hazırlık olarak ahirete? Ahiretin azığı buradan sağlanacak. Buradan göndereceksin, göndereceksin, göndereceksin... Buradan gönderilenlerle ahiret mamur olacak.

Sen buradan bir şey göndermezsen ahiretin nesine sahip olacaksın?

“—Bir insan Allah’tan korksun da, (*ve’ltenzur nefsun mâ kaddemet li-gad*) yarın için şimdiden ne gönderiyor ona dikkat etsin!” diyor. Ayet-i kerime diyor, Allah-u Teâlâ Hazretleri diyor yâni.

(*Ve’tteku’llâh*) “Ve Allah’tan korkun, sakının, çekinin, kötü şeyler yapmayın; (*inna’llâhe habîrun bimâ ta’melûn*) çünkü Allah, ne yaparsanız görmektedir, hepsinden haberdârdır, hepsine vâkıftır, hepsi tesbit edilmektedir.” (Haşr: 59/18)

Demek ki, iyi şeyler yapacağız, kötü şeyler yapmaktan itizal edeceğiz, sakınacağız ki, ahiretimiz mamur olsun. Bu dünyayı seversek, bu dünyaya bağlanırsak;

“—Aman işe geç kaldım, namaz kılmadan gideyim... Aman çok müşteri var, namaz kılmayayım, şu müşteriler kaçmasın... Aman dükkân şöyle, aman dükkân böyle...”

Hop, birden bir gelir ecel;

“—Haydi bakalım vade yetti, ömür tamam oldu, ahirete gel!” derler.

“—Ama ben daha dükkânı işletecektim... Doğru düzgün evladımı yetiştiremedim... İşlerimi düzene koyamadım, fabrikanın inşaatı yarım kaldı...” filan desen, durdururlar mı?

فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا

يَسْتَقْدِمُونَ

(الأعراف: ٢٤)

(*Feizâ câe ecelühüm lâ yeste'hirûna sâaten ve lâ yestakdimûn*) [Ecelleri gelince, ne bir an geri kalırlar, ne de bir an ileri gidebilirler.] (A'raf, 7/34) Ecel geldi mi, ne bir dakika öne, ne bir dakika sonraya gider. Vaktinde vazifeli gelir, emaneti teslim alır, gider.

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ

(*Hubbü'd-dünyâ re'sü külli hatîeh*) “Dünyayı sevmek, bütün hatâların kaynağıdır.”

Bu insanlar arasındaki kavga neden oluyor sanıyorsunuz siz? Bu harpler, bu gürültüler, bu patırtılar... Hepsinin altında iktisadi bir fayda, menfaat var. Karl Marx boş yere söylememiş. Adamın dini imanı para... İman yok tabii. Her şeyi para. Dini imanı para. Tapınıyor. Para olacak, para oldu mu her şeyi yapacak. Gidecek Zürihara sahillerinde, plajlarda safâ sürecek. Altında otomobiller, cebinde paralar... Herkes kendisine izzet ikram edecek, yaşayacak.

⁷ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V II, s.338, no:10501; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l- Evliyâ*, c.V I, s.388; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.428; Hz. İSÂ AS'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.192, no:6114; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.412, no:1099; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XLI, s.326, no:45030.

Onun için vuruyor, kırıyor, yakıyor, döküyor... Eğer tek tek şahıslar bu paraları temin etmekte güçleri kâfî gelmiyorsa, ordular kuruyorlar, devlete tesir ediyorlar. Filanca devlet öteki devlete saldırıyor, orası zengin, orada uranyum var, falanca yerde elmas var... Hadi orasını sömürge yapıyorlar.

Oranın ahali de, “Yâ bu memleket benimdi!” filan diye şöyle bir hürriyet arzusuyla kalkışacak oldu mu, pırasa doğrar gibi insanları doğruyorlar.

Neden?

Sen siyah ırksın, ben beyaz ırkım. Benim rengim beyaz olduğu için ben daha üstünüm... Bu elmasların parasını benim yutmam lâzım. Sen bu memleketin sahibi de olsan... “Sen kimsin! Otur oturduğun yerde. Elmas madeninde kazma salla sen!” diyorlar. Kavgalar, gürültüler hep hubbu dünyadan çıkıyor. Biraz hubbu ahiret olsa insanlarda, ahireti sevse, Allah-u Teâlâ’yı sevse merhamete gelecek.

Bak bizimecdadımız nice yerlerde imparatorluklar kurmuş, şimdi o memleketlerin yaşlıları, “Aaah, ah Türkler!” diyorlar. Bulgaristan’da Bulgar’dan duymuş bizim arkadaş. “O zaman ne rahattık” diyor. Tabii ya, o zaman kadrini kıymetini bilmedi o insafli, merhametli insanların... Orduyla gelip de sen dağa kaçtığın zaman senin bağından üzüm yediği zaman parasını üzüm kütüğüne bağlayan insanları sen bir daha bulabilir misin? Ciğerini sökerler adamın Allah’tan kormayan insanlar başına geçti mi böyle olur. Neyse... Burada tabii ne kadar söz söylesek çoktur.

“—E peki hocam dünyayı sevmeyeceğiz, nasıl sevmeyeceğiz? Nasıl olacak? yâni para pul sahibi olmayalım mı? Bir lokma, bir hırka bize yeter deyip dağın başına mı çekilelim?”

Hayır! Dünyanın sevgisini kalbine sokmayacaksın. Kalp, gönül dünyanın üstünde yüzse bile içine girmeyecek. Nasıl geminin içine su girdi mi batırıyor, kalbin içine dünyanın sevgisi girdi mi o zaman batarsın.

Onun için buyrulmuş ki:⁸

الدُّنْيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ يُغْرَقُ فِيهَا

(*Ed-dünyâ bahrun amîkun, kesîrun mine'n-nâsi yuğraku fîhâ*) “Dünya bir engin, derin, dipsiz denizdir. İnsanların çoğu onun içine girmiş, boğulmuşlardır.” Kenarı yok... Yüzmeğe başladılar, yorulduklar, dibi boylarlar.

Dünyayı kalbine almayacaksın! Bileceksin bu dünyanın geçici bir yer olduğunu, sana vefâ etmediğini. Ne güzel söylemiş İranlı şairin birisi:

مجو درستی عهد از جهان سست نهاد که این

عجوزه عروس هزار دامادست

Mecû dürüstî-yi ahd, ez cihânı süst nihâd,

K'in acûze arûs-i hezâr dâmâdest.

---

⁸ Gazalî, *Ihyâu Ulûm*, c.IV , s.369.

“Bu acuze bin damatlı acuze gibidir. Herkesle nikâhlanmış, herkesi aldatmış mekkâre bir acuzedir.” diyor dünya için. Yüzünü gözünü boyar ama acuze, ihtiyar. Sen onun yüzüne bakarsın, yanağı kırmızı, dudağı kırmızı, pudralardan yüzünü beyaz sanırsın, derisini, cildini düzgün sanırsın ama, bin tane damat gelmiş geçmiş, bu dünyaya bel bağlamış. Ama ne olmuş sonra? Hepsi gelmiş geçmiş. Dünya hepsini aldatmış. Sen bunu böyle bilersen, dünyaya iltifat etmezsen, dünya senin peşinden yalvarır yakarır gelir. Sen itimat etmezsen. Sen onun üstüne koştukça, o senden i’raz eder, naz eder, nazlanır. Sen de onu elde edeceğim diye uğraşır durursun; ahiret elden gider. Vakit bitiverince, ahiret elden gider.

Bu dünya sevgisiyle ilgili sözler çok da... Bu konuyu başlı başınca günlerce... Hocamız Rh.A, bir mevzuyu aldı mı altı ay devam ederdi. Hutbelerde onu söylerdi, konuşmalarda onu söylerdi... Altı ay işlerdi. Hubbu dünyâ çok mühim bir hastalıktır. Hepimizin derdi odur yâni. Dünyayı sevmek, mevkî, makam, para, pul, evlat, çoluk çocuk, köşk, bağ, ev, ticaret vs... Hep onlar bizi Allah yolundan alıkoyuyor. Ne zaman anlayacağız?

Buyrulmuş ki:⁹

النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهُوا

(*En-nâsü niyâmün, feizâ mâtû, intebehû*)
“İnsanlar uykudadır; öldükleri zaman uyanırlar.”

Ne zaman uyanacaklar? Sabah uyanırlar mı?
(*Feizâ mâtû,*

intebehû) öldükleri zaman uyanacak. Gözleri o zaman açılacak.” “Vay! Dünya bir fırsatmış, geldi geçti. Eyvah! Biz burada kâr edemedik.” diyecekler, diz dövecekler ve diyecekler ki:

“—Yâ Rabbi! Bize izin ver de, dünyaya dönelim de senin istediğin gibi amel işleyelim, evvelce yaptığımız yanlış işleri yapmayalım.”

Geçti... Fırsat elden gitti. Allah-u Teâlâ Hazretleri bu dünyanın hakiki çehresini, çirkin çehresini, faniliğini bize anlattırsın da bu dünyaya gönül bağlamayalım. Bu dünya gönül bağlayacak yer değildir.

Peygamber SAS Efendimiz’e Allah-u Teâlâ Hazretleri diyor ki:

“—Sana dağları altın yapayım.”

“—İstemem yâ Rabbi! Bir gün oruç tutayım, aç kalayım, sabredeyim. Bir gün verdiğin nimeti yiyeyim, sana şükredeyim. Bu dünyayı istemem.” diyor.

---

⁹ *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.312, no:2795; Hz. Ali RA'ın bir sözüdür.

Diyorlar ki:

“—Yâ Muhammed! Senin nedir bu yaptığın iş? Bizim cemiyetimizi karma karışık ettin. Yeni bir akide getirdin, yeni bir inanç getirdin. Ne güzel putlara ziyaretçiler geliyorlardı, hediyeler oluyordu, şöyle oluyordu, rahat rahat geçinip gidiyorduk şu Mekke ahalisi olarak. Sen bizim rahatımızı bozdun. Gel, senin istediğin ne? Eğer para istiyorsan para toplayalım, mal verelim sana. İyi güzel kızlarla evlenmek istiyorsan en seçkin ailelerin kızlarıyla seni nikahlayalım. Hükümdarlık istiyorsan seni hükümdar yapalım ama bu nizamı bozma. Hazır bir düzen var, bu düzeni bozma.”

Diyor ki Rasûlüllah SAS Efendimiz:

“—Bir elime ayı, bir elime güneşi verseniz bu davadan vazgeçmem! Yâni değil öyle para pul mevki makam, bir elime, ayı verseniz —ki veremezsiniz— bir elime güneşi verseniz bu davadan vazgeçmem.”

Neden? Hak dava. Dava hak dava. Rasûlüllah’ın dünyada gözü yok ki. Bu dünya fani olduktan sonra, bir gün gelip geçecek olduktan sonra ne kıymeti var?

Hasılı artık herhalde bu anlaşılmıştır. Söz de çok uzayabilir. Geçelim bunu da. Demek ki üçüncüsü dünyayı sevmektir, bu da amelleri iptal eder. Dünyayı sevmeyeceğiz, ahireti seveceğiz.

Te'kidle söylüyor Allah-u Teâlâ Hazretleri:

وَلِلْآخِرَةِ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى

(الضحى: ٤)

(*Ve lel'âhîretü hayrun leke mine'l-ûlâ*)
“Muhakkak ki yâ Rasûlüllah, ey Allah'ın elçisi, ey habibim, yâ Muhammed! Ahiret senin için dünyadan daha hayırlıdır.” (Duhâ, 93/4) diyor.

Rasûlüllah için ahiret dünyadan daha hayırlı da ümmeti için başka türlü mü? Bizim için de ahiret daha hayırlı. Bu dünyanın bir fırsat olduğunu bilip de ahireti kazanmayı Allah cümlemize nasib eylesin...

4. Amelleri iptal eden şeylerin dördüncüsü: (*Ve kîlletü'l-ha y âi*) “Hayanın azlığı. Utanmanın, utanç duygusunun azlığı.” Hani ar damarı çatlamış derler... Utanmıyor, yüzsüz adam... Bu da amelleri iptal eder. Müslüman hayalî olacak!

Kız gibi oluyor... Bazı kardeşlere bakıyorum da söz söylerken yanağı kızarıyor, gözü önünde... Yâni terbiye ayağı el-hamdü lillah. Kimisi de yırtık, sürtük bir şey oluyor. Dışarıda bazı insanları görüyoruz, hiç de güzel olmuyor. (*El-hayâü mine'l-îmân*) “Haya imandandır.

Bir gün Peygamber SAS Efendimiz birisinin birisine hayâ hakkında –tabir caizse– nutuk çektiğini gördü. Yâni diyormuş ki anlaşılan ağabeyi kardeşine:

“—Yâ bu kadar utangaç olma! Biraz utanmayı bir tarafa at. Şöyle böyle... Biraz şu işi yap filan demek istiyor galiba.” Peygamber Efendimiz diyor ki:¹⁰

دَعُهُ فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ

(حم. عن ابن عمر)

(Da'hü) “Bırak bakalım onun yakasını, (*feinne'l-hayâe mine'l-îmân*) hayâ imandandır.”

Bir insanın utanması kötü bir şey değil.

“—Efendim bizim çocuk çok utangaç...”

Utanmaz olsa bak o zaman ne kadar yaka silkersin. Hele bir utanmaz oluversin o çocuk... Ne kumarhaneden alıkoyabilirsin, ne eğlence yerlerinden alıkoyabilirsin. Allah'ın bir mahfazası haya. O hayası sayesinde o çocuk pırlanta gibi olacak, hayırlı evlat olacak. Hiç boşuna nasihat çekip onu yolundan çevirmeğe kalkışma, güzel halini bozmağa çalışma!

---

¹¹ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.17, *İman* 2/14, no:24; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.141, no:52; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.667, no:4795; Neseî, *Sünen*, c.V III, s.121, no:5033; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.147, no:6341; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.453, no:950; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.374, no:610; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.210, no:602; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.369, no:5487; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.156, no:4932; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V I, s.131, no:7701; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V I, s.537, no:11764; Abdü'r-

Rezzak, *Musannef*, c.11, s.142, no:20146; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V I, s.372; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.421, no:2872; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.256, no:6001; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.281, no:625; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.123, no:5782; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.467, no:12316.

5. (*Ve tûlü'l-emel*) “İnsanın umutlarının, emellerinin, arzularının, isteklerinin uzayıp gitmesi.”

Nasılsın, ne yapıyorsun bakalım? “Efendim filanca yerde arsa aldım, oraya bir köşk yapacağım. Falanca yerde bir fabrika kurmağa niyetliyim. Şu şöyle olacak bu böyle olacak...” Oooh, yâni sanki yüz sene yaşayacakmış gibi arzular, hevesler sürüp gidiyor. Çeşit çeşit şeyler... Halbuki müddet mahdut. Bir zaman gelir, bitti müddetin deyiverirler, gafil aldanır.

Onun için tûl-i emel, emellerin uzayıp gitmesi, insanın umutlarının böyle sonsuza kadar sürüp gitmesi doğru değil. Hayatını güzel programlamalı insan... Hayatını kârlı bir şekilde, ahiretini kazanacak şekilde güzel tanzim etmeğe çalışmalı! Öyle umutlar peşinde ömrünü tüketmemeli! Yâni bir ömrü birtakım umutların peşinde yele vermemeli insan. İş bitirecek, kendisine faydalı olacak şeyler yapmalı.

6. (*Ve zâlimün lâ yentehî an zulmihi*) “Zalim ki zulmünden vazgeçmiyor.” Zalim, haksızlık yapan insan, gücü var, kuvveti var, mevkii makamı var... Onun bunu ensesinde boza pişiriyor, baskı yapıyor herkese. Onun malını alıyor, berikisinin canını yakıyor filan... İşte bu da amelleri iptal eder.

“—Efendim ben o kadar zulmettim ama, beri tarafta da sadaka vermiştim...”

İptal ediyor ya... Oradaki zulmün buradaki sadakayı da iptal eder. Onun için zulmü bırakacaksın. O kötü huyu bırakacaksın.

Bu çok önemli olduğu için bu hadis-i şerifi bir kere daha tekrar ediyorum müslümanlar!

Altı şey vardır, amellerin sevaplarını iptal eder, boşa çıkartır:

1. İnsanların ayıplarıyla meşgul olmak, başkalarının ayıplarıyla meşgul olmak.
2. Kalbin katılığı, kasvet-i kalb.
3. Dünyaya meyletmek, dünyaya aşık olmak, dünyaya gönül bağlamak.
4. Ar ve hayânın ve utancın azlığı. Arsızlık, hayâsızlık.
5. Emellerin uzayıp gitmesi.

Bir şair diyor ki:

وه که یک دل دارم و در دل هزارم آرزوست

Veh ki yek dildârem u der dil hezârem arzust

“Ne yazık ki bir tanecik gönül var ama, içinde bin tane arzu var.” diyor. Hakikaten insanın gönlü küçücük gibi bir şeydir ama yâni şöyle bir yumruk kadar göğsünde, bin bir tane arzusu çırpınır, kıvrır durur içinde. İşte bu arzuların, emellerin uzayıp gitmesi doğru değil.

6. Zulüm. Zulüm doğru değil. Zalimin zulmüne devam etmesi de amelleri iptal edici bir şeydir.

c. Oruç Tutulmayacak Günler

Bir hadisi daha zikrederim kısaca, dersimizi bitirelim:¹²

سِتَّةُ أَيَّامٍ مِنَ الدَّهْرِ يُكْرَهُ صِيَامُهُنَّ آخِرُ يَوْمٍ مِنْ
شَعْبَانَ أَنْ يُوَصَلَ بِرَمَضَانَ وَيَوْمُ الْفِطْرِ، وَيَوْمُ
النَّحْرِ وَأَيَّامُ التَّشْرِيقِ فَإِنَّهَا أَيَّامٌ أَكَلٍ وَشُرْبٍ

(الديلمى عن أبى هريرة)

RE. 297/4 (*Sittetü eyyâmin mine'd-dehri yûkrehu sıyâmühünne*) “Altı gün vardır, zamanın altı günü vardır ki, bir yılın içinde, bu günlerde oruç tutmak uygun olmaz, mekruh olur.

1. (*Ahiru yevmin min şa'bân*) “Şa’ban ayının son günü.”

Niye Şaban ayının son günü oruç tutuyorlar? “Acaba bugün Ramazan mı? Ya Ramazan’sa, ya Araplar bir gün önce yaptıysa?” filan gibi tereddütlerden dolayı.

Şimdi zamanımızda çok olur. Şimdi biz Şa’ban ayındayız malum. İşte Şa’ban’ın herhalde 11’i olacak bugün. Son günü oruç tutmak mekruh. Son gün oruç tutulmaz. Yalnız çeşitli kaviller var bu hususta. Tatavvuan ulemâ kısmı, havâs-ı ümme tutabilir demişler.

¹² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.328, no:3490; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V III, s.522, no:23953; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.272, no:13092.

(*En yûsale bi-ramazan*) Ramazan'a bağlayarak son gün oruç tutmak, Ramazan'ı oyle karşılamak uygun değil.

2. (*Ve yevm'l-fıtri*) "Ramazan Bayramı'nın 1. günü."
3. (*Ve yevm'n-nahri*) "Kurban Bayramı'nın 1. günü."
4. 6. (*Ve eyym't-teşrk*) "Kurban Bayramı'nın 2. 3. ve 4. günleri." Toplam altı gün...

d.Oruç Tutmayacak Kimseler

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

سِتَّةٌ يُفْطِرُونَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ الْمُسَافِرُ وَالْمَرِيضُ
وَالْحَبْلَى إِذَا خَافَتْ أَنْ تَضَعُ مَا فِي بَطْنِهَا
وَالْمُرْضِعُ إِذَا خَافَتْ الْفَسَادَ عَلَى وَلَدِهَا وَالشَّيْخُ
الْفَانِي الَّذِي لَا يُطِيقُ الصِّيَامَ وَالَّذِي يُدْرِكُهُ
الْجُوعَ وَالْعَطَشُ إِنْ هُوَ تَرَكَهُمَا مَاتَ

(الدليلي عن أنس)

---

¹³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.328, no:3490; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.V III, s.522, no:23953; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.272, no:13092.

(*Sittetün yuftırûne fî şehri ramadâne*)
“Altı kimse Ramazan’da iftar ederler, oruç tutmayabilirler:

1. (*El-müsâfiru*) “Yolcu...” Misafiri biz Türkçede evimize gelen insan mânâsına kullanırız. Kapıyı açtık, meselâ komşu geldi.

“–Kim geldi evladım?”

“–Baba, misafir geldi.” der.

“–Ooo, hoş geldin!” der karşılarız.

Araplarda misafir o değil. Misafir, sefere çıkmış, yolcu demek Arapçada. Misafirin orucu da mekruhtur. Neden? E yolculukta yemek ya bulur, ya bulamaz. Bulduğu zaman yemeli. Çeşmeyi gördüğü zaman içmeli. Ondan sonra yoluna revân olacak.

Yolculuğun meşakkatleri arasında bir de oruç tutmağa kalkarsa, hem o meşakkatlere tahammül edemez. Hem de seferde aradığını her zaman bulamayabilir diye böyle hüküm verilmiş.

Ama şartları müsaitse, konforluysa durumu, o zaman gene yolcuyken oruç tutmak daha iyidir diyor Hocamız. Müsaade var. Hiç bir mahzur yok tutmamakta... Ama durumu müsait olan da tutarsa fena olmaz.

2. (*Ve’l-marîdu*) “Hasta kimse...” Oruç tuttuğu zaman hastalığı artacaksa, oruç tutmaz. Veyahut hastalıktan iyileşmiş ama oruç tutarsa yeniden hasta olacak. O zaman oruç tutmaz.

Bunu kim söyleyecek? Yâni her doktorun sözü makbul değil. Öyle doktorlar var ki:

“—Sen oruç tutma, günahı bana!” diyor.

Senin günahını o doktor yüklenemez. Hiç öyle bir şeye aldanma! Evet senin yaptığın günah kadar ona yüklerler ama, seninki gene sende kalır. O edepsizliğinden dolayı, senin yaptığın günahın bir kopyasını onun defterine yazarlar. Çünkü, “Senin günahın bana!” dedi diye, Allah ceza olarak, senin yaptığın günahı ona da yazar ama senden silmez. Sana da yazar.

Onun için tabîb-i müslim-i hâzık olacak. Mesleğinde mahir olacak, hakikaten oruç tuttuğu zaman bu kimseye zarar gelir... İlmî bakımdan doğru olacak söylediği söz. Bir de müslüman olacak, insaflı olacak. İnsaflısız adam, müslüman değil, sırf ibadetten seni mahrum etmek için keyfî olarak oruç tutma diyor. “Vebali varsa, günahı varsa bana.” diyor. Bilmiyor çünkü. Ahiret korkusu yok. Allah’ın azabı hakkında bilgisi yok. Oyuncak geliyor ona cehennem azabı. Allah’ın cezası ona oyuncak geliyor, ben yüklenirim diyor. O zaman anlayacak ama iş işten geçmiş olacak. Tabîb-i müslim-i hâzık yâni mesleğinde mahir bir müslüman doktor tutma derse gönül hoşluğuyla tutmayacaksın.

Öyle ne olacak? Ramazan ayı için her gün bir fakire sadaka-i fıtr kadar, yâni onun karnını doyuracak bir miktarda sadaka vereceksin. O orucun yerine geçecek.

Üç oldu... Birisi Şa'ban'ın son günü oruç tutmak, birisi yolcunun oruç tutması, birisi hastanın oruç tutması...

3. (Ve'l-hablâ izâ hâfet en tedaa mâ fî batnihâ) "Bebek bekleyen hamile bir kadın, karnındaki bebeğin zarar görmesinden korkuyorsa, oruç tutmaz.

4. (Ve'l-murdii izâ hâfeti'l-fesâde alâ veledihâ) "Çocuğunu emziren kadın, çocuğuna bir zarar gelecek diye korkuyor ise, o da tutmaz.

5. (Ve şeyhü'l-fâni'llezî lâ yutîku's-sıyâme) Şeyh, bizim Türkçe'deki gibi tarikatların başındaki adam mânâsına, eskiden kullanılmış, Kadiri şeyhi, Nakşî şeyhi filan derlerdi... Arapça'da şeyh, yaşlı demek. (Ve şeyhü'l-fânî) "Fani bir şeyh, yaşlı kimse ki (ellezî lâ yutîku's-sıyâme) oruç tutmağa iktidarı yok, gücü yetmiyor, yaşlı. Eli ayağı titriyor adamcağızın."

İşte bu nedir? Elli yaşından sonra umumiyetle olur. Böyle bir kimse oruç tutmaz. O da parasını verir. Yâni, tutamadığı gün yerine, demin söylediği şekilde verir parasını.

6. (Ve'llezî yüdrîkühü'l-cûu ve'l-ataşü, in hüve terekehümâ, mâte) "Bir de şu kimse oruç tutmaz ki; kendisine açlık ve susuzluk yapıyor, yakalar. Eğer onları tatmin etmezse, yâni aç ve susuzluğa devam ederse ölecek, yâni ölüme yol açacak kadar böyle bir şey olursa, o zaman o kimsenin orucunu tutmaması gerekir."

Bu gibi durumların çoğu hep Ramazan içindir. Böyle bir duruma sahip olan bir kimse, durumu düzeldiği zaman orucunu öder. Yaşlı filan kimse de, ileride de durumunun düzelmesi bahis konusu değilse, hasta vs. ise, o da parasını verir. Yâni, tutamadığı her gün için, bir fakire sadaka-i fıtr kadar, yâni onun karnını doyuracak miktarda para verir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, “Eşhedü en lâ ilâhe illa’llah, ve eşhedü enne muhammeden abduhû ve rasûlüh” diyerek çene kapamak, göz yummak cümlemize nasip ve müyesser eylesin; cehennemden âzat eyleyip cennetine dâhil eylesin; sevdiği kullara, Rasûlüllah’a komşu eylesin,.. Cemal-i bâ-kemâlini müşahede şerefine, o nimet-i uzmaya cümlemizi nâil eylesin.

Allahümme’stecib da’avâtinâ bi-hürmeti esmâike’l-hüsnâ, ve rasûlike’l-müctebâ, ve bi-hürmeti şuhuri’s-selâseh, ve bi-hürmeti esrar-ı sûreti’l-fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

14. 06. 1981 - İskenderpaşa

[Bütün HADİS DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü